

DECIZIE

03 august 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Sveatoslav Moldovan
Iurie Bejenaru
Ion Druță
Mariana Pitic

examinînd recursul declarat de către lichidatorul Societății Comerciale „Axiconst” Societate cu Răspundere Limitată în procedura de faliment, Gîrleanu Natalia,

în pricina civilă la cererea lichidatorului Societății cu Răspundere Limitată „Axiconst”, Gîrleanu Natalia cu privire la validarea popririi prin încasarea datoriei de la terțul poprit Societatea cu Răspunderea Limitată „Soldi”,

împotriva hotărîrii Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2016, prin care a fost respinsă cererea de validare a popririi depusă de lichidatorul „Axiconst” Societate cu Răspundere Limitată în procedura de faliment, Gîrleanu Natalia, ca depusă cu omiterea termenului de prescripție și desființată poprirea înființată față de terțul poprit Societatea cu Răspunderea Limitată „Soldi”,

c o n s t a t ă :

La 01martie 2016, lichidatorul SC „Axiconst” SRL, Gîrleanu Natalia a depus cerere cu privire la validarea popririi față de terțul poprit SRL „Soldi”, în sumă de 9 384 lei.

În motivarea cererii a invocat că în perioada 2011 între SC „Axiconst” în procedura de faliment și SRL „Soldi” au avut loc relații economico-financiare, însă fără a fi încheiate careva contracte în acest sens.

Astfel, în anul 2011 SRL „Soldi” a procurat de la SC „Axiconst” SRL marfa în baza facturii fiscale seria KX nr. 5877648 din 08 februarie 2011, conform căreia urma să achite în contul SC „Axiconst” SRL suma de 9 384,0 lei.

Susține că la data de 11 ianuarie 2016, a remis în adresa SRL „Soldi” somația nr. 24/01 din 11 ianuarie 2016 privind poprirea datoriei, solicitînd efectuarea achitărilor pe contul de acumulare al lichidatorului SC „Axiconst” SRL în termen de 10 zile.

Indică că deși, somația privind poprirea datoriei a fost recepționată de către SRL „Soldi” la 18 ianuarie 2016, ceea ce se confirmă prin avizul de recepție nr. DS2005011196AR iar termenul de executare a somației a expirat peste 10 zile de la data recepționării, și anume în data de 28 ianuarie 2016, datoria nu a fost achitată.

Concomitent menționează că SC „Axiconst” SRL s-a adresat către SRL „Soldi”, cu somație pentru a executa obligațiile sale pecuniare și de a transfera mijloacele financiare datorate pe contul de acumulare al lichidatorului SC „Axiconst” SRL.

Astfel, prin răspunsul nr. 01/8-4 din 18 ianuarie 2016, recepționat la 22 ianuarie 2016, SRL „Soldi” a recunoscut datoria existentă însă nu a restituit-o invocând că termenul de prescripție a datoriei a expirat la 05 iunie 2015 și rezervându-i dreptul să nu respecte somația SC „Axiconst” SRL pe motiv că termenul de prescripție extensivă a curs în favoarea sa.

Susține că nu este de acord cu răspunsul SRL „Soldi”, iar invocând prevederile art. 5 pct. 32) și art. 116 alin. (1), Codul fiscal, care definește noțiunea de datorie și respectiv reglementează trecerea în cont a TVA în cazul datoriilor compromise, indică că datoria este calificată drept compromisă doar în baza documentului corespunzător prin care se confirmă apariția circumstanței care face creanța nerambursabilă.

Remarcă că numai în momentul constatării prin hotărâre judecătorească a datoriei față de furnizor drept compromisă suma TVA aferentă datoriilor respective va fi reflectată astfel: în cazul în care contribuabilul nu a avut dreptul să treacă în cont suma TVA aferentă datoriilor, conform art. 102 alin.(1) din Codul fiscal, și a atribuit suma respectivă la cheltuieli, consumuri sau costul valorilor materiale procurate, la decontarea datoriilor compromise suma TVA va fi recunoscută în componența venitului.

Constată reclamantul că, SRL „Soldi” a efectuat trecere în cont a sumei TVA fără documente confirmative prevăzute de Codul fiscal, or, datoria este nerambursată constituie o datorie compromisă și poate fi atribuită la venituri numai cu respectarea condițiilor stabilite de Codului fiscal.

Astfel, consideră că tergiversarea intenționat îndeplinirii obligațiilor de către debitor, în cazul invocării termenului de prescripție extinctiv, este o probă contrară prevăzută de art.9 Cod civil.

Totodată, cu referire la prevederile 241 alin. (2) Cod civil, care reglementează trecerea în cont a TVA în cazul datoriilor compromise și buna-credință la survenirea condiției, consideră că SRL „Soldi” neîntemeiat refuză achitarea datoriei în mărime de 9 384 lei, care poate fi calificată ca masă debitoare a SC „Axiconst” SRL.

Menționează că prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 25 noiembrie 2015 față de SC „Axiconst” SRL a fost intentată procedura falimentului, respectiv, despre existența datoriei SRL „Soldi” în mărime de 9384,0 lei față de SC „Axiconst” SRL a devenit cunoscut lichidatorului după examinarea evidenței contabile.

Astfel, indică lichidatorul Gîrleanu Natalia că în temeiul art. art. 2, 126 din Legea insolvenței, care definește noțiunea de masă debitoare și poprire și reglementează poprirea și vânzarea dreptului litigios sau cesiunea creanței este pe deplin îndreptățită de a decurge la procedura popririi.

Solicită admiterea cererii și validarea popririi sumei de 9 384 lei cu încasarea din contul SRL „Soldi” în masa debitoare a SC „Axiconst” SRL a sumei în mărime de 9 384 lei.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2016, cererea lichidatorului SC „Axiconst” SRL în procedură de faliment a fost respinsă ca depusă tardiv, fiind desființată poprirea instituită de lichidatorul SC „Axiconst” SRL în procedura de faliment față de terțul poprit SRL „Soldi” în mărime de 9 384 lei.

La 16 mai 2016, lichidatorul SC „Axiconst” SRL în procedura falimentului, Gîrleanu Natalia a declarat recurs împotriva hotărîrii instanței de insolvabilitate, solicitînd admiterea recursului, casarea hotărîrii contestate cu emiterea unei noi hotărîri prin care cererea cu privire la validarea popririi și încasarea datoriei să fie admisă.

În motivarea recursului a invocat că instanța de insolvabilitate a încălcat normele de drept material, nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea și analogia legii sau a dreptului.

Astfel, indică că sunt neîntemeiate concluziile instanței expuse în hotărîre, deoarece în speță termenul de prescripție extinctivă a început să curgă din luna decembrie 2015 și anume din data cînd lichidatorul a cunoscut că datoria nu v-a fi achitată, respectiv, termenul de înaintare a cererii de validare a popririi a fost respectat.

Totodată, invocînd motive similare celor indicate în cererea de validare a popririi, menționează că pentru SRL „Soldi” termenul de executare a somației a expirat la data de 28 ianuarie 2016 (peste 10 zile de la data de 18 ianuarie 2016 cînd prin avizul de recepție nr. DS2005011196AR a fost recepționată somația nr. 24/01 din 11 ianuarie 2016, privind poprirea datoriei), iar cu referire la prevederile art. 126 alin. (9) din Legea insolvabilității, care indică că dacă terțul poprit nu își îndeplinește obligațiile ce îi revin pentru efectuarea popririi, administratorul insolvabilității /lichidatorul, în cel mult o lună de la data la care terțul poprit trebuia să consemneze ori să plătească suma datorată, poate sesiza instanța de insolvabilitate în vederea validării popririi.

Mai indică că prin răspunsul nr. 01/8-4 din 18 ianuarie 2016, la somația de poprire a datoriei, SRL „Soldi” a recunoscut existența datoriei în sumă de 9 384 lei însă a considerat-o prescrisă din data de 05 iunie 2015, prin urmare consideră recurentul că tergiversarea intenționată a îndeplinirii obligațiunilor de către intimat, în cazul invocării termenului de prescripție este o probă contrară prevăzută de art. 9 Cod civil.

La 07 iunie 2016, SC „Axiconst” SRL a depus supliment la cererea de recurs, invocînd că concluziile instanței de insolvabilitate cu referire la faptul că cererea privind validarea popririi a fost înaintată la data de 01 martie 2016, sunt în contradicție cu materialele cauzei deoarece, de fapt cererea de validare a popririi a fost expediată în adresa instanței de insolvabilitate prin intermediul oficiului poștal „2005” la data de 27 februarie 2016, fapt ce se confirmă și prin chitanța de plată din 27 februarie 2016, anexată la materialele cauzei în ședința de judecată din 11 aprilie 2016.

Presupune că instanța s-a bazat pe data recepționării cererii de validare a popririi de către instanța de insolvabilitate, însă la caz cererea se consideră depusă la data expedierii corespondentei prin intermediul oficiului poștal.

Menționează că, orice cerere poate fi expediată prin poștă, iar în asemenea caz data certă a depunerii cererii se stabilește conform ștampilei de pe plic.

Însă, la materialele cauzei fiind anexat plicul și chitanța pentru achitarea serviciilor poștale, instanța de insolvabilitate nu a verificat în raport cu data depunerii cererii la poștă dacă scrisoarea a fost depusă în termen.

Susține că dat fiind faptul că prin somația nr. 24/01 din 11 ianuarie 2016 debitorului SRL „Soldi” i-a fost solicitată achitarea datoriei în termen de 10 zile din momentul recepționării somației, iar conform avizului de recepție nr. DS2005011196AR somația a fost recepționată la data de 18 ianuarie 2016, termenul de

executare a somației a expirat la data de 28 ianuarie 2016, iar cererea de validare a popririi a fost depusă la data de 27 februarie 2016, cu respectarea prevederilor art. 126 alin. (9) din Legea insolvenței, care statuează că dacă terțul poprit nu își îndeplinește obligațiile ce îi revin pentru efectuarea popririi, administratorul insolvenței/lichidatorul, în cel mult o lună de la data la care terțul poprit trebuia să consemneze ori să plătească suma datorată, poate sesiza instanța de insolvență în vederea validării popririi.

Totodată, cu referire la invocările SRL „Soldi” ce țin de respingerea acțiunii în temeiul expirării termenului general de prescripție extinctivă în interiorul căruia SC „Axiconst” SRL a fost îndreptățită să-și apere dreptul la încasarea datoriei pe calea intentării unei acțiuni în instanța de judecată, remarcă recurentul că datoria în sumă de 9 384 lei a apărut în legătură cu livrarea mărfii în baza facturii fiscale KX nr. 5877648 din 08 februarie 2011.

Or, părțile nu au încheiat un contract în formă scrisă prin care ar stabili termenul de achitare a prețului mărfii livrate, din care cauză la caz sunt incidente prevederile art. 575 al. (1) Cod civil, care reglementează executarea obligației în cazul în care termenul de executare a obligației nu este determinat și nici nu rezultă din natura acesteia.

Astfel, susține că prin prisma art. 272 alin. (1) Cod civil, dreptul la acțiune al SC „Axiconst” SRL a început a curge de la data adresării inițiale către debitor și anume din 08 aprilie 2013, iar potrivit art. 272 alin. (3) Cod civil, în raporturile juridice în care nu este stipulat termenul executării obligației sau în care executarea poate fi cerută oricând, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data când debitorul trebuie să execute obligația.

Concomitent, cu referire la prevederile art. art. 512 alin. (1), 602 Cod civil care stabilesc dispoziții generale cu privire la obligație și răspunderea pentru neexecutarea obligației indică că SRL „Soldi” nu a achitat prețul mărfii livrate de către SRL „Axiconst” în baza facturii fiscale KX nr. 5877648 din 08 februarie 2011, aspect ce acordă dreptul de a pretinde de la intimat achitarea sumei restante.

Mai mult că SRL „Soldi” nici nu neagă existența unor astfel de raporturi instituite între părți și nici nu contestă valabilitatea facturii fiscale.

Insistă că instanța de insolvență nu a stabilit cert din punct de vedere juridic, din care moment termenul de prescripție extinctivă a început să curgă, considerând că fără a verifica aceste circumstanțe, concluzia instanței de insolvență cu privire la respingerea cererii de validare a popririi ca fiind depusă tardiv poartă un caracter neclar și incert.

Conform art. 8 alin. (1) al Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, hotărârile și încheierile instanței de insolvență pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile calendaristice din data pronunțării și numai în cazurile prevăzute expres de prezenta lege.

Instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 25 aprilie 2016, împotriva hotărârii din 11 aprilie 2016 în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa hotărârea primei instanțe și a restitui pricina spre rejudecare în prima instanță din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

După cum rezultă din materialele pricinii, la 11 ianuarie 2016 lichidatorul SRL „Axiconst” Gârleanu Natalia a expediat în adresa SRL „Soldi” o somație de înființare a popririi, prin care a solicitat achitarea sumei de 9 284 lei pe contul de acumulare al lichidatorului SC „Axiconst” STL în termen de 10 zile, somația dată fiind recepționată de către SRL „Soldi” la 18 ianuarie 2016 fapt confirmat prin copia avizului de recepție anexat la materialele cauzei.(f. d. 8).

Este cert și faptul că deoarece SRL „Soldi”, nu a reacționat la somația lichidatorului și nu a achitat datoria solicitată, la 27 februarie 2016, prin intermediul oficiului poștal, lichidatorul SRL „Axiconst” Gârleanu Natalia depus o cerere cu privire la validarea popririi SRL „Axiconst” față de terțul poprit SRL „Soldi” în sumă de 9 384 lei.

Fiind investită cu examinarea cererii nominalizate, instanța de insolvabilitate a ajuns la concluzia de a respinge cererea lichidatorului SRL „Axiconst” Gârleanu Natalia cu privire la validarea popririi SRL „Axiconst” față de terțul poprit SRL „Soldi” în sumă de 9 384 lei, ca depusă cu omiterea termenului de prescripție, fiind desființată poprirea înființată față de terțul poprit SRL „Soldi” de către lichidatorul SRL „Axiconst” Gârleanu Natalia.

Instanța de recurs constată că hotărârea instanței de insolvabilitate a fost emisă fără a fi dată o apreciere corespunzătoare cererii supuse examinării în raport cu circumstanțele pricinii și prevederilor legale aplicabile la caz.

În susținerea opiniei enunțate instanța de recurs va reține prevederile art. 126 alin. (3) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, potrivit căruia prin somație se va pune în vedere terțului, care devine, potrivit alin.(1), terț poprit, interdicția de a plăti fără acordul administratorului insolvabilității/lichidatorului sumele de bani sau de a transmite bunurile mobile pe care le datorează debitorului ori pe care i le va datora, declarându-le indisponibilizate. De la data comunicării somației de înființare a popririi și până la achitarea integrală a obligațiilor, inclusiv pe perioada suspendării urmăririi silite prin poprire, terțul poprit nu va face nici o altă plată sau operațiune care ar putea diminua bunurile indisponibilizate. Orice operațiune efectuată cu aceste sume sau bunuri după data comunicării somației de înființare a popririi este nulă. Când se popresc sume cu scadențe succesive, indisponibilizarea se întinde nu numai asupra sumelor ajunse la scadență, ci și asupra celor exigibile în viitor. Indisponibilizarea se întinde și asupra fructelor civile ale creanței poprite, și asupra oricăror alte accesorii născute chiar după înființarea popririi.

Iar potrivit alin. (5) și (9) din aceeași lege, în termen de 5 zile de la comunicarea popririi, iar în cazul sumelor de bani datorate în viitor – de la scadența acestora, terțul poprit este obligat să plătească direct pe conturile de acumulare indicate de administratorul insolvabilității/lichidator ori să consemneze suma de bani, dacă creanța poprită este exigibilă, sau, după caz, să indisponibilizeze bunurile mobile incorporale poprite și să trimită dovada către administratorul insolvabilității/lichidator pentru a fi preluate. Dacă terțul poprit nu își îndeplinește obligațiile ce îi revin pentru efectuarea popririi, administratorul insolvabilității/lichidatorul, în cel mult o lună de la data la care terțul poprit trebuia să consemneze ori să plătească suma datorată, poate sesiza instanța de insolvabilitate în vederea validării popririi.

Din conținutul normelor enunțate se evidențiază că administratorul/lichidatorul este în drept să sesizeze instanța de insolvabilitate în vederea validării popririi, în cel mult o lună de la data la care terțul poprit trebuia să consemneze ori să plătească suma datorată, dacă acesta nu-și îndeplinește obligațiile ce îi revin.

În speță se constată că, lichidatorul SRL „Axiconst” Gîrleanu Natalia s-a conformat prevederilor legale și a depus cererea cu privire la validarea popririi SRL „Axiconst”, prin intermediul oficiului poștal la 27 februarie 2016, în termenul de o lună de la data la care terțul poprit SRL „Soldi” trebuia să consemneze ori să plătească suma datorată, așa cum stipulează art. 126 alin. (9) din Legea insolvabilității.

Or, materialele cauzei denotă cert că terțul poprit SRL „Soldi” a recepționat somația lichidatorului SRL „Axiconst” Natalia Gîrleanu despre achitarea sumei de 9 384 lei, la data de 18 ianuarie 2016 (f. d. 3-8).

Iar prin răspunsul nr. 01/8-4 din 18 ianuarie 2016, recepționat de lichidatorul SRL „Axiconst” Gîrleanu Natalia la 22 ianuarie 2016, SRL „Soldi” a recunoscut datoria existentă însă nu a restituit-o invocînd că termenul de prescripție a datoriei a expirat la 05 iunie 2015, rezervîndu-și dreptul să nu respecte somația SC „Axiconst” SRL pe motiv că termenul de prescripție extensivă a curs în favoarea sa.

Ca o premisă a analizei raporturilor juridice dintre părți și, pe cale de consecință, dispozițiilor legale incidente speței, instanța de recurs constată că instanța de insolvabilitate neîntemeiat a constatat că cererea cu privire la înființarea popririi a fost depusă cu încălcarea termenului extinctiv de 3 ani, prevăzut de art. 267 alin. (1) Cod civil.

În acest sens se vor reține prevederile art. 575 alin. (1) Cod civil, care prevăd expres că în cazul în care termenul de executare a obligației nu este determinat și nici nu rezultă din natura acesteia, creditorul are dreptul de a pretinde oricând executarea ei, iar debitorul este îndreptățit să o execute oricând. Dacă datoria de a executa imediat nu rezultă din lege, contract sau din natura obligației, debitorul trebuie să execute obligația în termen de 7 zile din momentul cererii creditorului.

Ca urmare, avînd în susținere aceste prevederi legale, instanța de recurs remarcă că temei de înființare a popririi față de SRL „Soldi” a constituit factura fiscală seria KX nr. 5877648 din 08 februarie 2011, în baza cărei SRL „Axiconst” a vîndut, iar SRL „Soldi” a cumpărat marfa în valoare de 9 384 lei.

În așa mod este evident că litigiului din speță sunt aplicabile prevederile contractului de vînzare-cumpărare, care nu conține alte prevederi cu privire la data și locul efectuării plății contractuale, or, avînd în susținere prevederile art. 575 alin. (1) Cod civil, la caz este indubitabil că, deoarece factura fiscală seria KX nr. 5877648 din 08 februarie 2011 nu specifică termenul de executare a obligației de plată a serviciilor prestate de către SRL „Axiconst” și acest termen nu rezultă nici din natura acesteia, creditorul are dreptul de a pretinde oricând executarea obligației contractuale, iar debitorul este îndreptățit să o execute oricând.

Distinct de cele menționate mai sus, este evident că termenul de trei ani, prevăzut de art. 267 alin. (1) Cod civil, în interiorul căruia persoana poate să-și apere dreptul încălcat, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, a început să curgă pentru creditorul SRL „Axiconst” după expirarea a 7 zile din momentul recepționării de către SRL „Soldi” a notificării, prin somația expediată de către lichidatorul SRL „Axiconst” Natalia Gîrleanu, adică din 25 ianuarie 2016.

Or, alte probe care ar indica că SRL „Axiconst” a solicitat anterior SRL „Soldi” executarea obligației rezultate din factura fiscală seria KX nr. 5877648 din 08 februarie 2011, instanței nu au fost prezentate.

În același timp, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție remarcă că în speță nu au relevanță prevederile art. 144 alin.(8) din Legea insolvenței, reținute de instanța de insolvență, fiind incontestabil că aceste prevederi reglementează termenele pentru depunerea contestațiilor asupra creanțelor incluse sau neincluse în tabelul definitiv al debitorului insolvent și efectele depunerii acestora tardiv, prin urmare aceste prevederi nu au semnificație chestiunilor ce țin de termenul executării obligației.

Sub acest aspect instanța de recurs reține că instanța de insolvență neîntemeiat a ajuns la concluzia de a respinge cererea de validare a popririi pe motivul expirării termenului de prescripție, ca urmare și desființarea popririi înființată de către lichidatorul SRL „Axiconst” Natalia Gîrleanu față de terțul poprit SRL „Soldi”, fapt ce indică la netemeinicia hotărârii contestate cu recurs.

Pentru considerentele descrise, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa hotărârea instanței de insolvență și a remite pricina spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău ca instanță de insolvență.

Prin prisma prevederilor art. 5 alin. (9) Legea insolvenței, se va reține că în cazul casării unei hotărâri a instanței de insolvență, cu remiterea cauzei la rejudecare, rejudecarea se va face de alt complet al instanței de insolvență (alt judecător).

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de lichidatorul lichidatorul Societății Comerciale „Axiconst” Societate cu Răspundere Limitată în procedura de faliment, Gîrleanu Natalia.

Se casează hotărârea Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2016, în pricina civilă la cererea lichidatorului Societății cu Răspundere Limitată „Axiconst”, Gîrleanu Natalia cu privire la validarea popririi prin încasarea datoriei de la terțul poprit Societatea cu Răspunderea Limitată „Soldi”, cu remiterea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte, judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Iurie Bejenaru

Ion Druță

Mariana Pitic